

Adalet İstemek Ve Adil Olmak

"Herkes adalet istiyor ama kendi adaletli davranmıyor" cümlesi sadece bizi değil tüm toplumları tarife yeterlidir sanıyorum. Bu anlayışın bizde daha fazla yaygınlık kazanmasının temelinde ise yıllardan beri insanımıza uygulanan değiştirme ve başka ifadeyle başkalaştırma anlamına gelen başka toplumlara benzetme çabasının yattığını unutmamak gerekiyor. Toplumları farklı ve özgün kılan sahip oldukları ve toplumun genelinde kabul gören değer yargılarıdır. Ama siz yüzyılların getirdiği değer yargılarını bir çırpıda bir kenara iter ve kafanızda oluşturduğunuz bir örnek tipe toplumu benzetmeye çalışırsanız neticede öyle bir notaya gelirsiniz ki toplumu belki değiştirirsiniz ama kimliğini kaybetmiş, benzetilmeye çalışılan toplumun değerlerini de özümseyemediği gibi kendi asli değerlerinin üzerindeki etkisi de zayıflamış bir toplum ortaya çıkar. Kısacası tarif etmekle zorluk çekilen bir toplum yapısının oluşturulduğu yerde egolar insanları esir alır. Bu ise şahsi çıkarların peşine düşülen toplumları oluşturur. Aslında insanın yapısında bencillik vardır. Bu duygunun terbiye edilmesi ise bir takım değerlerin kişilere özümsetilmesi ile mümkündür. Bu hususta din çok önemli bir yer tutar. Din ile savaşı marifet sayan anlayışın ürünüdür bugünkü şikâyetlerimiz.

İnsanların sahip oldukları ve benimsedikleri değerler onların ahlaki yapısını ve davranışlarını belirler. Tüm bunlara rağmen kişisel çıkarlar insan davranışında ön plana çıkabilir. Bunun için toplumlar devlet denilen tüzel kişilikleri oluşturmuşlar, bir takım kimselerin kişisel istekleri ve zaaflarının peşine takılarak toplum düzenini bozmalarını engellemek, bozanları ise hukuki yollardan terbiye etmek ve engellemek devletin görevidir. Ancak, devletin bu görevi yaparken adil olması gerekir. Adil olmayan, toplumda fertler arasında adaleti hâkim kılamayan devletin fertlerden adil olmalarını, adil davranmalarını beklemek yeterli olmaz.

Ülkemizde genel olarak şikâyet edilen, "Herkesin adalet istemesine karşılık kendisinin adil olmayışı" devlete duyulan güvensizlikle yakından ilgilidir. Uzun yıllar geriye gitmeye gerek yok. Sadece 27 Mayıs 1960 darbesi ve arkasından gelen müdahaleler toplumda hakim olan güçlerin zayıfları ezdiğini, ezmenin de ötesinde insanlık dışı muamelelere ses çıkarmadığını hatta desteklediğini görürüz. Sadece 12 Eylül 1980 darbesinin arkasından yaşanan işkence ve öldürme olayları bile devleti korumak adına devlet tarafından yapılmıştır. Böyle bir devletin adaleti tecelli ettirmesi mümkün olabilir mi? Adil olamayan devletin fertlerinden adil olmasını istemesi ne derece gerçekçi olur?

Kısacası devlet denilen tüzel kişilik bir takım grupların kontrolüne girmiş ve sadece o grupların çıkarlarını koruyor, zayıflar eziliyor ya da ezildiğine inanıyorsa ezilenlerin fırsatını bulunca karşı hamleler yapması gündeme gelmez mi?.

Bunlara normaldir diyor değilim. Zalime zulmetmek de inancımıza aykırıdır. Ancak, bir ülkede hep bir taraf mağdur olmuş, bir taraf tokat yemiş ve yediği tokatlarda devleti korumak olarak izah edilmişse böyle bir devlete karşı tepkinin oluşmasını engelleyebilir misiniz?

Girişe aldığım Adalet Bakanı Sayın Ergin'in, "Herkes adalet istiyor ama kendi adaletli davranmıyor" sözü bir gerçeği ifade etmekle birlikte bunun nedenleri üzerinde durulup nedenleri bertaraf edecek adımlar atılmadığı sürece kişileri suçlamak fazla bir anlam ifade etmeyecektir. Gerçi bu yönde bir takım adımlar atılmıyor değil. Buna rağmen toplumda adalet isteyip de adil davranmayanlar olacaktır ve bu noktada esas görev devlete düşmektedir. Önce devlet adil davranacak, adil davranmayanların takipçisi olacak ve hesap soracaktır. O zaman insanlar her durumda hakkının korunacağından emin olacak ve bir takım haksızlıklardan kaçınacak, buna rağmen bencillik edenler çıktığında devlet yakasına yapışacaktır. Yoksa insanları kendi heva ve heveslerine bırakırsanız ve bir takım insanlar sahip oldukları ilişki ve konum sebebiyle sürekli kendilerini haklı göreceklidir.

Abdülkadir Özkan (Araştırmacı Yazar)